

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

K revoluciji 1848.

(Ob 75letnici njenega pričetka 13. marca 1848.)

Revolucija leta 1848. ni bila morda kaka proletarska revolucija, temveč je imela na sebi vse znake meščanskega gibanja. Proletariat so samo rinili v sprednje vrste, da so ga potem pri pobiranju sadov zopet izrinili v ozadje.

Proletariat je moral v tedanjih časih garati še od 5. zjutraj do 19. zvečer in pri pravih pravcatih gospodarjih nad njegovim sužnjskim življenjem celo od 4. do 20. V tistih časih so bili gospodarji in podjetniki še vsi do dna svojih duš s pobožnostjo in klerikalizmom prepojeni močje in delavec jim je bil živina. Danes so se ti močje sicer pod pritiskom razmer nekoliko spremenili in če so še tako pobožni si delavca v javnosti ne upajo več predstavljati kot sužnja. Pravijo celo, da so njegovi prijatelji. No, tako daleč njihovo prijateljstvo še ne gre, da bi ne pobijali in odpravljali osemurnika.

13. marca t. l. je minilo 75 let, odkar je nevzdržen razvoj prvič posvetil z gorečo plamenico v tedanje »lepe, stare razmere«. Bil je 13. marec prvi prevratni dan. Plamenica je zagorela na Dunaju. Barikade so se dvignile mahoma po ulicah, meščan in proletarec sta pograbila skupno za orožje, da izprožita zadnji milostni strel v že davno gnijoče telo tisočletnega fevdalno-hierarhičnega sistema. Toda, kakor se je sedemdeset let pozneje po milosti božji samoizvoljeni magnat Karel Habsburški udal v svojo in božjo usodo ter pred razmerami pokleknil k vznož-

ju svojega trona, tako se je tedaj slabič Ferdinand upiral svoji usodi in poslal svoje brezpogojne sužnje, vojake, nad ljudstvo. Sto in sto ljudi so tedaj spravili k pameti, to je v velike skupne grobove.

Za apostolsko rodbino Habsburgovcev je bilo usmrčevanje ljudi itak po svojem namenu (zatiranju) posvečeno sredstvo.

Ampak leto 1848. je vseeno zmagalo. Cesar je obljubil ustavo in se odpovedal prestolu.

Franc Jožef mu je nasledoval 2. decembra istega leta. Tudi on je ljudstvu še enkrat zagotovil ustavo in pravice. Pokazal se je vrednega cesarskih prednikov in je dal svojo častno cesarsko besedo. V 69tih letih prestolovanja, žal, ni imel niti trenutka časa, da bi svojo besedo tudi izpolnil. Preveč ga je pač zaposlilo delo za dobrobit njegove dinastije, njegovih žena, duhovnov in kapitalistov. Komu bi pri tolikem mnogovrstnem delu ostala še kaka minuta za sužnje? Vendar bodimo pravični: ne samo on, temveč v še večji meri so bili krivi prelomljenja njegove

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 15 Din, za inozemstvo 25 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

besede meščanski nacionalizmi in klerikalizmi raznih veroizpovedi, ki se med sabo kavsajo in delavstvo cepijo po nekih lopovskih, najmanj pa lažljivih idealih.

Moralo je priti 1914. leto in iz njega leto 1918., da se je zmaščevalo nad neizpolnjeno besedo l. 1848. Tista ljudstva, ki so se bila brez cesarskih besed in milosti, dokopala do kake višje stopnje, so dočkala svoje narodno osvobođenje, tista, ki jim sedemdesetletne izkušnje niso nič pomagale, so pri odrešitvi zapadla še večjemu zaslužnjaku.

Danes pišemo 1923. leto. 75 let nas loči od tiste dobe, ki je prinesla prvo iskrico upanja do boljšega življenja v narode. Razmere so se od tedaj v marsičem spremenile, slabše niso na noben način, nego so bile tedaj. In, kakor rečeno, človeštvo od tedaj vsaj ve, kam hodi in kaj hoče. Če bi ne bilo leta 1848, prelite toliko krvi, če bi ne padlo toliko stotin borcev za svobodo, bi seme tistega upanja ne moglo vzkliti. V tem znamenju se moramo spominjati onih, ki so takrat padli.

H. Ruedl.

Ali so vojni invalidi proletarci?

Tako so se od leta 1918. do danes vpraševali gospodje pri raznih meščanskih strankah. Po polomu bivše Avstro-ogrske so se vrnili bojevniki z bojišč, iskali so si delo v tovarnah, rudnikih in drugod. Pridružili so se svojim stanovskim organizacijam, vsak k svoji stroki ter si potem teh zboljševali svoj gmetni položaj. Včlanili so se v razredne organizacije ter s tem krepili močno falango proletariata.

Mnogo izmed bojevnikov za domovino in za novo državo Jugoslavijo je bilo pa takih, ki se niso mogli vrniti k svojemu prvotnemu poklicu, ker so zgubili na bojiščih svoje zdravje. Ti so ostali samim sebi prepuščeni. To so bili in so še danes najrevnejši del proletariata — vojni invalidi, katere je tedanja klerikalna vlada preganjala, ko so bili klerikalci na krmilu. Njih časopis »Večerni list«, pozneje »Novi

OČE.

Nekje na Dolenjskem stoji zakotna vas. Pet hiš, štirje kozolci, nekaj njiv in pašnikov, okrog bukov gozd, tu pa tam kaka smreka in vas je gotova. Lahko bi še pripomnili, da čepi na hribčku nad vasjo starodavna napol podrti cerkev, kjer se od križevega pota na stenah poznajo samo še Kristove copate, leseni svetniki po kotih so večinoma invalidi brez rok in nog, nekateri celo brez glave, od goloba nad glavnim altarjem, ki je cerkveni patron, je ostala samo še perot in košček repiča, vse drugo je menda snedla mačka. Za tabernaklom, kamor pribaja Bog samo enkrat na leto iz farne cerkve, ki je dokaj oddaljena, pa si zvijajo lastovke spomladi gnezda in goje svoj zarod. Ne vem ali počenjajo to v večjo slavo božjo ali v bolj zanesljivo zveličanje pobožnih duš, zdi pa se, da si vesele znanilke pomladi ne belijo preveč glave s to zadevo in leto za letom brezskrbno čivkajo in belijo oguljene stene božjega hrama. Sicer pa bi bilo težko povedati o vasi kaj posebnega. Ljudje se plode in rede v popolnem sporazumu z

živino in prašiči in niti to ni čudno, da jih je približno vedno enako število. Stari umirajo, živino in prašiče koljejo ali prodajajo, mladi se rode in rastejo in življenje gre svojo pot. V ponedeljek se obrazi seljakov omrača, njihova kolena se upognejo, hrbti se skrije, da so podobni ročaju pletene košare. Žilave roke oklenejo plug in motiko, z razjarjenega čela pa se lijejo potne srage. Mračni, upognjeni, s prepotenimi telesi hodijo vaščani od sobote do nedelje iz hiše do kozolca, iz hleva v skedenj, s polja v gozd; zjutraj jih sreča solnce na nerazorani njivi, zvečer jih spremlja luna iz gozda domov. V nedeljo se obrazi razjasne, kolena se poravnajo, žilave roke pospravijo orodje pod streho, namočijo se v vodi, pokrijejo koščena telesa s čistimi oblačili in seljaki gredo v cerkev.

Tam pokleknejo na kamenita tla, poškrope svoje obraze z blagoslovljeno vodo, prekrižajo čela in dvignejo k nebu oči. Iz čolna ljudske nevednosti in nesreče se začujejo besede: gospod Bog je zapovedal: v potu svojega obraza si boš služil svoj kruh, potil in močil se boš celo življenje, dajal boš meni, kar je moje-

ga in cesarju kar je cesarjevega, ubogal boš gospodo in pokoril se boš njenim postavam, oral boš zemljo, pridobival iz nje kruh, ki ga boš oddajal mojim maziščencem, živel boš v peklu, ker sem te tako ustvaril zato, da si zaslužiš na onem svetu nebeško veselje. Vse kar bodo govorili v mojem imenu moji namestniki na zemlji, je sveta in neomajana resnica. Blagor mu, kdor ni videl, pa verjame, kdor ve, pa molči, ker se boji moje vse-mogočne roke! Ne iščite sreče in blagostanja na zemlji, ker ne boste ga našli, temveč skrbite za zveličanje svoje duše. Kdor ne posluša božje besede in ne izpolnjuje zapovedi mojih namestnikov, je podoben nespametnemu hlapcu, ki se je uprl svojemu gospodarju. Ta se je razjezil, zapovedal je drugim zvestim hlapcem, naj zgrabijo nepokornega in ga vržejo v temno ječo. In hlapci so storili kakor jim je zapovedal gospodar. Tako bom storil tudi jaz s takšnimi, ki ne bodo ubogali mojih namestnikov. Vrgel jih bom v peklo, kjer bo večno trpljenje in škripanje z zobmi. Zato pa, dragi verniki, bojte se Antikrista, ki hodi po svetu in vam nastavlja svoje mreže in poslu-

čas», je takrat pisal, da so invalidi delomrzneži itd.

Gospodje, ki so leta 1919. vodili državno krmilo Jugoslavije, med katerimi so se nahajali tudi člani zlogasne SLS s svojimi 3 ministri iz Slovenije, niso ukrenili ničesar za vojne invalide, vdove in sirote.

Štajerski vojni invalidi so kmalu spregledali brezbržnost meščanskih strank, ker niso hotele sprejeti zakonskega načrta, ki ga je izdelal takratni minister za socialno politiko sodr. Korač v Belgradu, kjer so sedeli tudi gg. dr. Korošec, Gostičar in Roškar kot ministri. Invalidi so si ustanovili svojo stanovsko organizacijo »Zvezo vojnih invalidov« za slovensko Štajersko s sedežem v Celju, v katero so sprejemali le vojne invalide. Namen te organizacije je bil, približati se ostalim delavskim razrednim organizacijam, da bi skupno tvorile veliko armado proletariata in s tem dosegle politično moč v državi ter skupne cilje, predvsem izboljšanje socialne zakonodaje in s tem v zvezi tudi težko pričakovani invalidski zakon, katerega je organizacija že pripravljala, da ga predloži bodočemu parlamentu.

Komaj je bila organizacija ustanovljena in začela razširjati svoj delokrog (pod predstvom sodr. Leskoška), že so pričeli časopisi meščanskih strank »Nova Doba«, takratna »Jugoslavija«, »Straža«, »Slov. Gospodar«, bivši »Mariborski delavec«, bruhati ogenj na voditelje, ker so imeli strah pred organizacijo.

»Straža« je napisala meseca julija 1919., da je Zveza vojnih invalidov protidržavna, ker se je bala za svoje ministre v Belgradu. Vsi nasprotniki so šli za tem, da pride organizacija v roke bivših oficirjev, kar se je tudi zgodilo, ko so odstopili sodr. Leskošek in dr. radi vednih osebnih napadov zavoljo socialističnega prepričanja. Od tega časa dalje ni organizacija zastopala svojega borbenega stališča, temveč je postala ponižna dekla vsakokratnih vladnih klik.

Invalidi so čakali zaman na svojo rešitev, zastoj so čakali na invalidski zakon, zastoj so kričali proti protekciji in korupciji, ker so voditelji invalidske organizacije sami gojili protekcijo.

šajte nas, ki vam oznanjamo večno resnico, da boste vekomaj srečni na onem svetu.

Seljaki kleče in poslušajo božjo besedo, ki prihaja iz človeških ust. Vse, kar pove gospod, je čista resnica in gorje onemu, ki bi se drznil dvomiti o tem! Ne misli s svojo glavo, veruj, da je cerkev in posvetna oblast nezmotljiva, da si ustvarjen zato, da boš trpel in ubogal gospoda celo življenje in zveličan boš na onem svetu! Potem se verne ovčice vračajo domov... Božjo besedo in gospodove grožnje nosijo v srcih od ponedeljka do nedelje, kolena so spet upognjena in obrazi mračni kakor prej. Tako se rode, žive in umirajo. Misliš: kdaj posije solnce v to strašno temo, kdaj napoči dan, ko bo zadnji seljak spoznal, da so zlati kelhi in bele tančice polne laži in hinavščine, da ga je ustvarila priroda kot svobodno bitje in obrzdal človeški um z Bogom, hudičem in drugimi pripomočki in strah te grabi pri misli o bodočnosti.

Tako je hodil upognjen in z mračnim obrazom poslušat božjo besedo tudi on — moj oče. Spominjam se ga, ko sem bil še čisto majhen in mi je gledala srajca iz

Še je čas, da svojo usodo izboljšate, če boste volili dne 18. marca socialistično, ker edino socialisti so proti novi vojni in so najboljši zagovorniki invalidskega vprašanja.

V mariborski oblasti, v srezih levi in desni breg kandidira vojni invalid sodrug Leskošek, ki se je boril od vsega začetka za invalide. Naš in vaš odgovor naj bo: invalidi so proletarci, zato bodo volili listo SSJ in KDZ, to je v 8. skrinjico.

Štajerski vojni invalid.

Program socialistične stranke Jugoslavije.

II.

V smislu zgoraj razloženih načel postavlja Socialistična stranka Jugoslavije sledeče aktualne zahteve:

A. Obče politične zahteve.

1. Edinstvo države z enim zakonodajnim telesom in z eno parlamentarno vladjo, Republikanska oblika vladavine. Država naj bo organizirana na osnovi popolne občinske, srezke (okrajne) in oblastne (okrožne, županijske) samouprave.

2. Obča, enaka, tajna, proporcionalna in neposredna volilna pravica za vse volitve, (državne, oblastne, srezke in občinske), za vse moške in ženske nad 20 let starosti. Vršitev volitev na dan, ki je po zakonu dela prost. Ukinitev vsake omejitve političnih pravic.

3. Pravica ljudstva, da odloča o važnejših gospodarskih in političnih vprašanjih potom neposrednega glasovanja (referendum, iniciativa).

4. Zaščita narodnostnih manjšin.

5. Odobravanje davkov vsako leto.

6. Odprava militarizma. Ureditve vojske na popolnoma demokratski osnovi in z demokratskim duhom. Oborožitev vsega ljudstva za obrambo svobode in ljudskih pravic. Odločevanje naroda o miru in vojni. Reševanje mednarodnih sporov po izvoljenem mednarodnem razsodišču.

7. Popolna svoboda izražanja misli. Svoboda združevanja, zborovanja, dogovora in tiska.

8. Popolno izenačenje žensk v pravnem, političnem in socialnem pogledu z

hlač. Majhne, korenite postave, gladko obrito lice, sive, živahne oči, globoke brazde na čelu in vedno nekaj otožno-dobrodušen smehljaj na ustih. Govoril ni rad, če pa je odprl usta, je povedal tako, ko da bi pribil z žebeljem. To so bile v okorni obliki izražene misli, preproste, globoko preiščene besede, ki bi segle iz ust izobraženega človeka marsikomu v srce in dušo. Vzgojo otrok je razumel po svoje. Bojte se Boga, spoštujte očeta in mater, bodite pošteni in pokorite se postavam. Če me je kdaj zasačil med vašimi paglavci, ki so mi pomagali klatiti jabolka na sosedovem vrtu, ali metati kamenje na pašnik, se je približal počasi in okorno; molče me je prijel za desno uho, dvignil tako, da sem se s prsti komaj dotikal zemlje in tako sva odšla domov. Nobeno obotavljanje, nobene obljube, solze, kriki in Doma sem začutil, kako je roka izpustila stoki, niso pomagali. Bil je neizprosni, moje uho, kako me je bolela hrbtenica in noge od čudne hoje, pa bil sem ljubljene matere, zatekel sem se pod njeno okrilje in bolečine so kmalu ponehale.

(Dalje prih.)

moškimi. Enakopravnost zakonske in nezakonske dece. Uvedba obveznega civilnega zakona. Reševanje zakonskih sporov pred civilnimi sodišči.

9. Da se proglasi vera za zasebno zadevo. Cerkevne in verske organizacije se smatrajo za zasebna združenja.

10. Popolna neodvisnost šole od cerkve. Obvezni državni pouk za deco izpod 14 let. Brezplačni pouk, učna sredstva in vzdrževanje dece v osnovnih ljudskih šolah, a na višjih šolah brezplačno vzdrževanje onih učencev, ki so sposobni za nadaljno izobraževanje.

11. Brezplačno pravosodje in pravna obramba. Plačevanje odškodnine nedolžno obtoženim, zaprtim ali obsojenim. Pravica pritožbe zoper kazni, odprava smrtnih kazni. Odprava vojnih sodišč.

B. Zahteve delavske zaščite in zavarovanja.

1. Za najemne delavce v obče ne sme delavni čas v teku enega dneva presegati 8 ur, a za delavce težjih kategorij naj bo dnevni delavnik še krajši.

2. Prepoved pridobitvenega dela za deco izpod 14 let.

3. Prepoved nočnega dela za vse ženske in za mladeniče izpod 20 let. Prepoved nočnega dela sploh, razen v onih panogah, v katerih je treba po naravi dela ali pa iz tehničnih ali javnih potreb delati tudi ponoči.

4. Uvedba nepretrganega 44-urnega odmora v tednu za vse najemne delavstvo.

5. Da obiskujejo vajenci na račun delavnega časa obrtne šole.

6. Da se zabrani plačevanje mezde v tantuzah, priznanih ali s kakimi drugimi znaki (na kakšen drug način) mesto v denariu.

7. Da se uredijo delavske zbornice, posredovalnice za delo, industrijsko obrtniške inšpekcije dela (državne, oblastne in specialne), ki raziskujejo zdravstvene in ostale pogoje, pod katerimi delajo najemni delavci, in ki skrbijo, da se očuva tvorinška in obrtna higijena.

8. Da se izvede popolno zavarovanje delavca za slučaj bolezni, začasnih in trajnih nesposobnosti, starosti, brezposelnosti in smrti.

9. Da se zagotovi pravica delavskega združevanja in stavkanja.

10. Da izvede država vse zavarovanje delavcev v sporazumu z delavskimi strokovnimi organizacijami.

11. Uvedba kontrole od strani delavcev v vseh industrijskih podjetjih.

C. Socialne in gospodarske reforme.

1. Da se uvede za pokritje vseh javnih izdatkov progresivni davek na kapital, imetje in dohodek. Davek na dedščino naj bo v razmerju z velikostjo dedščine in stopnjo sorodstva. Davčna osvoboditev najmanjše količine dohodka, ki je potrebna za življenje. Odprava vseh posrednih davkov (trošarina, carina itd.) Internacionalizacija vseh državnih vojnih dolgov.

2. Nacionaliziranje vseh velikih proizvodnih in prometnih podjetij (velike industrije, prometa, bank itd.) v obče dobro (državno, oblastno, srezko, občinsko).

3. Vplivanje na regulacijo izvozne in uvozne trgovine tako, da ne izstrada gospodarsko šibkih ljudskih slojev.

4. Prepoved prodaje ali razdelitve vseh javnih dobrin (državnih ali samoupravnih).

5. Popolna in čim prejšnja izvedba agrarne reforme na tehle glavnih načelih:

a) Odprava vseh fevdalnih ali njim sličnih pravic na zemljo brez kake odškodnine dosedanjim lastnikom (to je odprava kmetstva, begluško, čifluk-sahibskega prava, kolonata itd.) in izročitev v svojino dosedanjim obdelovalcem zemlje brez kake odkupnine.

b) Odprava vseh fevdalnih pravic nad vodami in javnimi dohodki, lovom in ribolovom brez kake odškodnine dosedanjim lastnikom in odstopitev v last samoupravnim telesom, oziroma državi.

c) Odvzete vseh zemljiščnih in prirodnih bogastev mrtve roke (verskih ustanov in organizacij) brez kake odškodnine. Da se porabijo za obče potrebe.

č) Razdelitev velikih posestev v korist delavnega ljudstva, ki je brez zemlje in ki je zaradi vojne in njenih posledic navezano, da dobi zemljo za obdelovanje. Odkupnina za ta posestva naj bo najmanjša in se mora uporabiti izključno za obnovo in izpopolnjevanje poljedelstva.

6. Državna pomoč za produktivne in konsumne zadruge gospodarsko šibkih, melioracije, ureditev voda, kanalizacije itd.

7. Nacionaliziranje velikih hipotekarnih zavodov.

8. Da se vse velike šume prevzamejo v državne roke in da se ljudstvu zagotovijo drva, poljedelcem pa tudi paša in žir. Pogozdovanje oorskih in drugih golih krajev.

9. Pravica lova in ribolova preide na občinska in druga samoupravna telesa. Lovski zakon mora biti tak, da ne bo na škodo poljedelske produkcije.

10. Da se uredi drevesnice, potrebne poljedelskim strokovnim zavodom, kurzi in šole.

11. Ustanovitev čim večjega števila strokovnih (tehničnih, industrijskih, obrtnih, poljedelskih in drugih) šol.

12. Državno sodelovanje pri izboljševanju živinoreje in poljedelstva, posebno z ureditvijo racionalne živinozdravniške službe, s pobijanjem živalskih in rastlinskih bolezni, poboljševanjem plemen itd.

13. Državna pomoč samoupravnim edinicam pri izdelovanju vseh važnih potov, mostov, presek, tunelov, jezov, poljedelskih železnic in električnih central za zadruge agrarno-industrijske posle (mlarne, klavnice, cukrarne itd.).

14. Racionalna kolonizacija in državna pomoč pri naseljevanju poljedelcev v krajih, kjer je dovolj neobdelane, a plodne zemlje. Za najemno delavstvo v poljedelstvu enaka zaščita in zavarovanje kakor za industrijsko in obrtniško delavstvo.

15. Za zaščito in preskrbo vojnih invalidov naj se ustanovi z občnim davkom na kapital in imetja poseben invalidski fond, ki naj ga upravljajo invalidi sami. Iz tega fonda naj se postavijo invalidski domovi, kolonije in delavnice, v katerih se omogoči mirno življenje invalidom in se onemogoči izkoriščanje med njimi.

16. Za zaščito, preskrbo in vzgojo mnogoštevilne voje siročadi je treba napraviti poseben fond siročadi. Za ta fond naj se konfiscirajo imetja cerkev, samostanov in vakufov, v kolikor se ne razdele po načelih agrarne reforme, ter naj se obremene s trajnim davkom imetja in kapital. Obvezno vzdrževanje dece iz tega fonda do popolne sposobnosti za pridobitveno samostalnost. Do 14. leta se mora deca šolati in tudi potem naj po

pokazanih sposobnostih poseča učene, umetniške in strokovne šole.

17. Zaščita ljudskega zdravja potom javnih sredstev. Strogo izvrševanje javne in rasne higijene. Državna in samoupravna telesa naj sezidajo brezplačna in ceno ljudska kopališča in zdrava stanovanja ter preskrbe zdravo pitno vodo. Ureditev javne in brezplačne desinfekcije po vseh občinah. Brezplačna zdravniška, porodna in bolniška pomoč ter zdravila. Brezplačni pogrebi. Državni boj proti alkoholizmu potom propagande in drugih preventivnih sredstev.

Celjski pokrajinski kongres v januarju 1923 je v smislu sklepov na prejšnjih kongresih ponovno naglasil, naj posamezni socialisti in organizacije ne zahtevajo le od države, da ugoditi tem zahtevam, temveč naj jih v svojem delokrogu predvsem sami izvrše, v kolikor je mogoče.

Predvsem je že od leta 1921. uveden v naši pokrajinski organizaciji za vse člane obvezen progresivni davek, s čimer je vsaj v naših vrstah odpravljen krivični davčni sistem, obenem pa na našem zgledu tudi nezavedno ljudstvo lahko mnogo hitreje spozna, da je ta socialistična zahteva res pravična, za družbo koristna in z malim trudom izvedljiva.

Dalje je celjski kongres leta 1923, radi nevarnosti, ki preti proletariatu od alkoholizma, sklenil, naj posveti stranka več pažnje abstinenčnemu gibanju. Kdor spozna škodljivost alkohola, ta naj se tega strupa popolnoma odreče.

Isti kongres je dalje sklenil pospeševati esperantsko gibanje, da bo s pomočjo mednarodnega jezika hitreje rasla mednarodna solidarnost, ki je danes med proletariatom samo zato tako majhna, ker se drug drugega ne razumemo. Učeni diplomati nas s svojo tajno umetnostjo le še bolj hujšajo drugega na drugega. Tega bo konec, kadar bomo vsi govorili le dva jezika materinskega in esperantskega.

Politične vesti.

+ Naši radikalci. Ker v nedeljo Pašić ni prišel v Ljubljano, bo zato odšel gosp. Hribar — v pokoj, kakor pravijo. Pašić je bil namreč že na potu v Ljubljano, pa ga je dohitel telegram, da ne bo nič uspeha, če pride v Ljubljano. Pašić je moral radi tega »oboleti«, to pa ni mala reč, ker ministrski predsednik vendar ni za to, da zbolijo radi nerodnosti podrejenih uradnikov, četudi nosijo ti zlate obšive. — Mlada sila pa je bivši demokrat dr. Pfeifer. V Mariboru je bilo »silno potrebno« nastavitvi oblastnega — naglas na prvem ali tudi na drugem zlogu! — podžupana in za to mesto je bil najbolj pripraven dr. Pfeifer, kjer je bil že nekoč gerent v Mariboru. Miha Koren bo baje postal gerent v Trbovljah, če bo še kaj časa. Nachtigal bo general — mitten z wischen durch eini!

+ Rudarji v Moravski Ostrovi stavkajo. Štiri dni so trajala pogajanja, vendar brez uspeha. V ponedeljek so rudarji sklenili stopiti v stavko.

+ Kapitalistična rahločutnost. V bližini Buera v Poruhrju sta bila umorjena dva Francoza, eden je bil častnik, drugi višji železniški uradnik. Oba sta postala najbrž žrtvi nacionalistične osvete, kar je gotovo vredno vse obsodbe. — Francoski general v Dortmundu je po umoru odredil aretacijo župana v Bueru in razglasil, da ga bo dal ustreliti brez obsodbe, če bo umorjen še kak Francoz. Francoski vlad-

ni krogi pa so mnenja, da je za umor soodgovorna nemška vlada, da bo treba zahtevati talce in nastopiti sploh najostreje proti Nemčiji. — Zasedba Poruhrja in nasilni režim Francozov je neprimerno hujši in gotovo odvaga več umbov, a to je najbrž v redu in pravično...

Poincare se je v ponedeljek posvetoval v Bruslju z belgijsko vlado. Novinarjem ni hotel dati nobenih pojasnil, o čem je razpravljal z belgijsko vlado. Izdano pa je bilo uradno poročilo, da sta obe vladi popolnoma edini v vprašanju reparacij — briga javnost še kaj več. N. pr., kaj mislita vladi še odrediti, da se spor z Nemčijo končno reši? Angleški listi pa objavljajo cele stolpce pogojev, ki jih bo Nemčija morala izpolniti in da so se o teh pogojih dogovorili v Bruslju na konferenci v ponedeljek. Če bi javnost vse zvedela, ne bi bilo svetovne vojne, ne sedanjega težkega gospodarskega položaja itd. itd. — Proč torej z javnostjo?

Dnevne vesti.

Ministrstvo zunanjih poslov opozarja na prošnjo našega generalnega konzulata v Berlinu vse one, ki hočejo potovati v Nemčijo po zaslužku, da so delavske in pridobitne razmere v Nemčiji radi nizkega stanja nemške marke in zavoljo izrabljanja inozemskih delavcev tako slabe, da delavcem mnogokrat prihranek celega leta ne zadostuje da bi z njim pokrili stroške za povratek v domovino. Vsi, ki nameravajo potovati v Nemčijo za zaslužkom, se radi tega svare in opozarjajo, da v lastno korist opuste svojo namero.

V področju zdravstvenega odseka za Slovenijo se razpisuje 5 sekundarskih mest. Interesenti se opozarjajo na razpis v »Uradnem listu«.

Delavci! kupite čevlje samo z znamko »Peko« domačih tovarov Peter Kozina & Ko., Tržič, ki so najboljši in naicenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo. Ljubljana, Breg 20.

Ljubljana.

Rodilo se je pretekli teden 23 otrok (19 m), 2 mrtvorojena, umrlo 35 oseb (23. ž.), ponajveč za jetiko (7) in za rakom (3). Zanimiva je statistika zadnjega tedna (zadnjih tednov sploh), ker izkazuje veliko številčno napredovanje moškega spola nad ženskim, 3 slučajni škrlatice so bili naznanjeni, 1 trebušnega legarja, 3 pa influence.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo opozarja, da se bo vršila prihodnja javna odborova seja v sredo, dne 14. marca 1923 ob 20. v veliki dvorani Mestnega doma.

Članski sestanek krajevnih političnih organizacij SSJ v Ljubljani in v Spodnji Šiški se bo vršil v četrtek, dne 15. marca t. l. ob pol 20. v »Prešernovi sobi« pri »Novem svetu«.

Izšel je »Kres«, 1. številka 2. letnika. Manjši je sicer po zunanji obliki, ampak vsebina njegova je prav tako bogata, kakor v katerikoli navadni številki prejšnjega letnika. O »Kresu« bomo še poročali. Zaenkrat je najvažnejše tole, da se vsak lanski naročnik znova naroči nanj in pošlje naročnino takoj, vsaj polletno, na upravo v Židovski ulici 1. l. nadstropje v Ljubljani. Pridobivaite listu novih naročnikov! Celoletna naročnina je 50 Din. za dijake 40 Din. za člane »Svobode« 30 Din. za inozemstvo 70 Din. za Ameriko 1 dolar. Prihodnja številka izide takoj. Uredništvu priporočamo, da se bolj pobavi s korekturami.

Vrhutega se je tedaj zgodilo še nekaj drugega, kar je Franceta skoraj vrglo iz ravnotežja. Tri ali štiri dni ni bilo nobenih novic iz Petrograda, potem pa je prišla vest, ki je elektrizirala ves svet: — car je bil strmoglavljen in Rusja je bila svobodna! France ni mogel verjeti svojim očem, ko je hlastno čital vesela poročila. Tri dni pozneje je šel na sejo organizacije in tam je našel sodruge, ki so rajali in manifestirali, kakor da je ves svet njihov. Zgodilo se je, kar so prerokovali leta in leta vsak dan, teden in mesec, čeprav jim ni nihče verjel: socialna revolucija je tukaj, sredi vojne je potrkala na vrata kapitalističnega sveta! Revolucija se razširi v Avstrijo, Nemčijo, Italijo, Francijo, Anglijo — in končno pride v Leesville! Povsod, povsod zmaga ljudstvo in vojna in tiranstvo izgneta s sveta, kakor črna nočna prikazen...

Govornik za govornikom je proglašal slavno bodočnost, ki pride. Peli so marseljezo in Internacionalno. Rusi pa, ki so bili navzoči, so se objemali in iz njihovih oči so tekale solze. Organizacija je sklenila, da se takoj skliče javen shod, na katerega se povabi vse mesto in se mu raztolmači epohalni dogodek v Rusiji; obenem morajo socialisti odločno kakor še nikdar prej naznaniti javnosti svoje neomajno stališče do vojne. Socialna revolucija trka na vrata sveta — čemu je treba Ameriki misliti na militarizem?

France je podvojil svojo silo na delu za prireditve shoda. Dela ni več iskal, ker je bil uverjen, da ga zdaj sploh ne dobi; tako je posvetil ves svoj čas protivojni agitaciji. Gospodar prodajalne ob križišču, ki Kremen ni maral zaradi njegovih radikalnih idej, mu je odpovedal kredit. To je bil hud udarec za Franceta in Liza je bila prisiljena storiti nekaj, čeprav se je zaklela, da tega nikdar ne stori — potegnila je dol nogavico na desni nogi, razparala sešito obvezo okrog členka in vzela je enega izmed dragocenih dvajsetakov. Lepa, rumena barva bankovca je nekoliko prebledela, odkar se je grel podnevi in ponoči na goli koži njene noge, toda prodajalničar ga je vseeno vzel, naštel drobiž in potem je še naredil pridigo ženi, da naj skuša omejiti Francetovo blebetanje, ker drugače bo prepozno. Kakor da ne bi bila Liza že poskusila in kakor da bi kaj pomagalo! Toda Liza se je ustrašila in ko je prišel France pozno zvečer domov, se je zopet vrgla vsa histerična na njeve prsi.

Njena histerija pa zopet ni pomagala in Liza je povabila starega patriota Petra Deva, da naj pride v vas in pomaga

Volilci, ki se zavedate svojih pravic, vrzite kroglico dae 18. marca na Štajerskem v 8. skrinjico na Kranjskem v zadnjo, ki je tudi 8!

Proti žganju. Rusko policija je zaplenila 3000 privatnih žganjekuh pri 5080 hišnih preiskavah. Izdelovanje močnih opojnih pijač je namreč v Rusiji prepovedano. Cene vinu in pivu so pa tako visoke, da presegajo sredstva vsakega povprečnega Rusa.

Pletenine

kakor jopice, žimsko perilo, nogavice, rokavice

v veliki izbiri pri

A. ŠINKOVIC nasl.

K. SOSS,

Ljubljana, Mestni trg 19.

Imaš ti solnčne pege, zajeda ce, nabore, ogerce?
Uporabi! Elza obrazno pomado!
Ali želiš imeti lep vrat, obraz in roke?
Uporabi! Elza obrazno pomado!
Ali so ti roke in obraz občutljivi v zimni in vetru?
Uporabi! Elza lilično-mlečno milo!
Ali želiš imeti kožo belo, mehko, čisto in zdravo?
Uporabi! Elza lilično-mlečno milo!
Ali tožiš na izpadanju las, prhuta in osivelosti?
Uporabi! Elza pomado za rast las!
Ali želiš bujne mehke in lepe lase?
Uporabi! Elza pomado za rast las!

Ali hočeš biti in ostati lep?
Ali hočeš biti povsod priljubljen? Ali hočeš, da te veseli tvoja slika v zrcalu? Poskusi prave Fellerjeve Elza preparate in kmalu bodeš rekel tudi ti kakor vsi:

To je ono pravo!

Išči v vseh poslovnih samo prave Elza preparate od lekarnarja Feller. Naročiš naravnost, tako stane s pakovanjem in poštino če denar naprej pošleš ali pa po povzetju:

2 velika porcel lončka Elza-obrazne pomade 25 Din.
2 Elza-pomade za rast las 25 Din.
4 velike koše Elza liličnega mlečnega mila 35 Din.
RAZLIČNO: Lilično mleko 6 dinarjev; b komaz 3 dinarjev; najfinjši Hega-puder Dr. Klugerja v velikih originalnih škatuljah 15 dinarjev; najfinjši zobni prašek „Hega“ v patent-dozah 10 dinarjev; puder za dame v vrečicah 2 dinarjev; zobni prašek v škatljah 3 dinarjev; v vrečicah po 2 dinarjev; sachet (dišava) za perilo 3 dinarjev; šampon za lase 2 dinarjev; rumenilo za obraz 12 pisem 12 dinarjev; najfinjša parfume od 15 dinarjev dalje; cvet za lase 20 dinarjev, Elza-katranovo milo 5 dinarjev. Za različne predmete se pakovanje in poština posebej računa.

Na te cene se računa še 5% doplačila. Naročilna pisma adresirati:

EVGEN V. FELLER lekarnar, STUBICA
donja Elsatrg št. 252 Hrvaško.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Zvonimir Bernot
(v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

ŠE ENBURGOVA ULICA ŠT. 1

(p e j SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA)

KAPITAL in REZERVE Din 17.500.000.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavlj: TRGOVSKA.

Telefoni: 139, 146, 458.

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana
(menjalnica v
Kolodvorski ulici)